

Maakuntakaavan uudistaminen,
Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaava

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma

luonnos 2.2.2009

Uudenmaan liitto, Aleksanterinkatu 48 A, 00100 HELSINKI, puh. (09) 4767 411

<http://www.uudenmaanliitto.fi/maakuntakaava>

MAAKUNTAKAAVAN UUDISTAMINEN

(UUDENMAAN 2. VAIHEMAAKUNTAKAAVA)

OSALLISTUMIS- JA ARVIOINTISUUNNITELMA

Sisällysluettelo

JOHDANTO	1
1. SUUNNITTELUJÄRJESTELMÄ.....	2
UUDENMAAN MAAKUNNAN KEHITTÄMINEN JA SUUNNITTELU.....	2
KAAVAHIERARKIA	2
2. KAAVAN SISÄLTÖ.....	3
VALMISTELUN TAVOITTEET	3
KAAVA-ALUE	4
LÄHTÖKOHDAT	5
TIETOPOHJA JA LAADITTAVAT SELVITYKSET	5
MAANKÄYTÖN, LIIKENTEEN JA MITOITUKSEN VAIHTOEHDOT	8
MAAKUNTAKAAVAN UUDISTAMISEN PÄÄVAIHEET.....	9
3. OSALLISUUS.....	10
OSALLISET	10
OSALLISTUMISMENETTELYT JA VUOROVAIKUTUS	11
4. VAIKUTUSTEN ARVIOINTI.....	13
VAIKUTUSALUE.....	13
SELVITETTÄVÄT VAIKUTUKSET JA VAIKUTUKSEN ARVIOINNIN MENETELMÄT.....	13
5. AIKATAULU	15
YHTEYSTIEDOT	16

Johdanto

Uudenmaan ensimmäinen koko maakunnan käsittävä maakuntakaava sai lainvoiman elokuussa 2007. Lainvoimaista maakuntakaavaa täydennettiin 1. vaihemaakuntakaavalla, jonka maakuntavaltuusto hyväksyi joulukuussa 2008. Maakuntahallitus päätti kesäkuussa 2007, että seuraava maakuntakaavakerros käynnistetään heti kun maakuntavaltuusto on hyväksynyt 1. vaihemaakuntakaavan.

Tämä osallistumis- ja arviointisuunnitelma on laadittu siitä lähtökohdasta, että nyt aloitettavassa 2. vaihemaakuntakaavassa on kyse maakuntakaavan ja 1. vaihemaakuntakaavan uudelleen tarkastelusta. Tehtävän tarkistuksen laajuuden vuoksi tästä maakuntakaavaprosessista käytetään nimitystä maakuntakaavan uudistaminen. Merkittävänä tekijänä Uudellamaalla on ollut maankäytön nopea kehitys ja yhdyskuntarakenteen hajautumiskehityksen jatkuminen. Maakuntakaavan uudistaminen tähtää hajautumisen pysäyttämiseen erityisesti maakuntakaavan ohjaavuutta ja vaikuttavuutta lisäämällä.

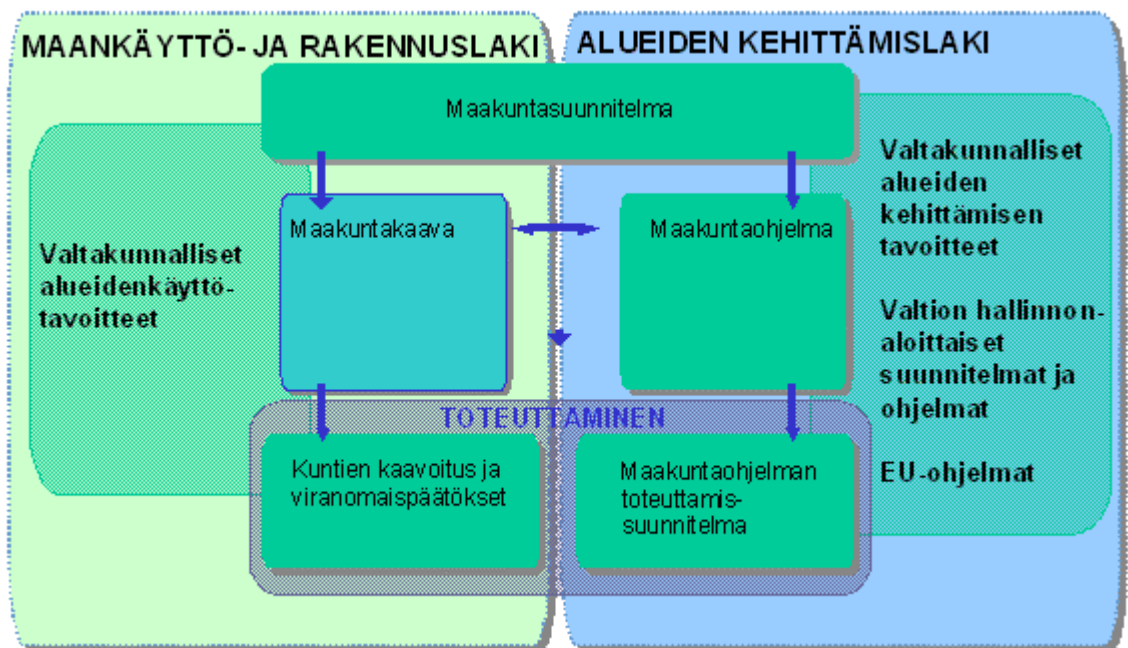
Alueiden käytön suunnittelussa toimitaan avoimesti ja vuorovaikutteisesti. Tässä osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa (OAS) kerrotaan, mitä aihealueita maakuntakaavan uudistamisessa (2. vaihemaakuntakaavassa) käsitellään, millaisia vaihtoehtoja tutkitaan ja miten kaavan vaikutuksia arvioidaan. Lisäksi kerrotaan ketkä ovat osallisia ja miten he saavat tietoa suunnittelusta sekä missä vaiheessa ja miten he voivat esittää mielipiteitään suunnitelman sisällöstä. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa täydennetään koko kaavaprosessin ajan ja muutokset päivitetään Uudenmaan liiton kotisivuille maakuntakaavan uudistaminen -kohtaan.

Kaikilla niillä, joita asia koskee, on mahdollisuus osallistua kaavaan valmisteluun, arvioida kaavan vaikutuksia ja ilmoittaa mielipiteensä asiasta. Osallisilla on keskeinen rooli kaavaprosessissa. He tuovat kaavoittajien tietoon, mitkä asiat ovat asukkaille ja alueella toimijoille tärkeitä. Sekä kaavaprosessilla että maakuntakaavaratkaisulla on merkittävä rooli kuntien yhteisen tahtotilan muodostajana.

1. Suunnittelujärjestelmä

Uudenmaan maakunnan kehittäminen ja suunnittelu

Maakunnan suunnitteluun kuuluvat maakuntasuunnitelma, maakuntakaava ja maakuntaohjelma. Maankäyttö- ja rakennuslaki (MRL) ohjaa maakuntakaavan valmistelua. Lähtökohtana maakuntakaavan uudistamiselle on vuoden 2009 aikana valmisteltava maakuntasuunnitelma, jossa määritellään maakunnan tavoiteltava kehitys. Maakuntakaavan tehtävänä on toteuttaa maakuntasuunnitelmaa luomalla maankäytölliset puitteet vision toteuttamiselle. Maakuntakaavan toteuttamisessa maakuntaohjelmalla on merkittävä rooli.

Kuva 1. Maakunnan kehittämisen malli.

Kaavahierarkia

Maankäytön suunnittelujärjestelmään kuuluvat maankäyttö ja rakennuslain (MRL) mukaisesti valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet, maakuntakaava, yleiskaava ja asemakaava.

Maakuntakaavassa esitetään alueiden käytön ja yhdyskuntarakenteen periaatteet ja osoitetaan maakunnan kehittämisen kannalta tarpeellisia aluevarauksia. Aluevarauksia osoitetaan vain siltä osin ja sillä tarkkuudella kuin alueiden käyttöä koskevien valtakunnallisten tai maakunnallisten tavoitteiden kannalta taikka useamman kuin yhden kunnan alueiden käytön yhteen sovittamiseksi on tarpeen. Kuntakohtaiset ja paikalliset maankäytön ja liikenteen kysymykset ratkaistaan yleis- ja asemakaavoissa.

Maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa ja asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi. Maakuntakaava ei ole voimassa oikeusvaikutteisen yleiskaavan eikä asemakaavan alueella muutoin kuin kaavoja muutettaessa. Maakuntakaavaa laadittaessa on erityistä huomiota kiinnitettävä maankäyttö- ja rakennuslain 28 § mukaisesti maakuntakaavan sisältövaatimukseen. Kaavan toteuttajina ovat ensisijaisesti jäsenkunnat ja muut viranomaiset.

Kuva 2. Kaavahierarkia

2. Kaavan sisältö

Valmistelun tavoitteet

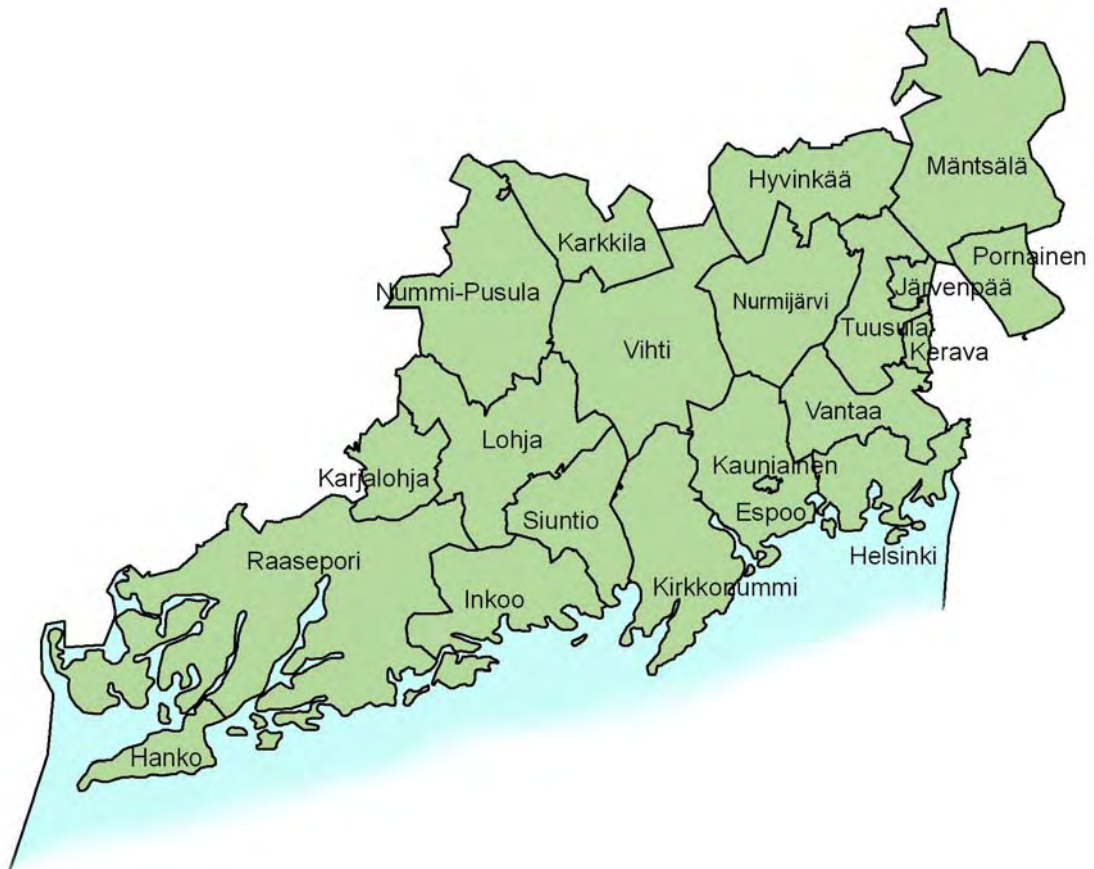
Maakuntakaavan uudistamisen erityisenä tavoitteena on korostaa maakuntakaavan strategista luonnetta keskittymällä työssä maakunnan aluerakenteen ja liikenteen kysymyksiin. Maankäytön ja liikenteen yhteensovittaminen on yksi keskeinen tehtävä.

Uudenmaan liiton tavoitteena on lisätä yhteistyötä sekä seudullista liikennejärjestelmäsuunnittelua tekevien että alue- ja yhdyskuntarakenteen sekä asumisen kysymyksiä valmistelevien seudullisten ja kuntatason organisaatioiden kanssa. Maakuntakaavan uudistuksen tavoitteena on sovittaa yhteen nämä eri puolilla tehtävät suunnitelmat ja muodostaa avoimen ja osallistavan suunnitteluprosessin kautta yhteinen tahtotila maakunnan rakenteesta ja siihen liittyvästä liikennejärjestelmästä.

Kaavatyön tavoitteet tulevat perustumaan seuraaviin linjauksiin

- yhdyskuntarakenteen eheyttäminen
- maankäytön ja liikenteen yhteensovittaminen
- ilmastonmuutoksen haasteisiin vastaaminen
- aluerakenteen vaihtoehtojen vertailu ekotehokkuuden, yhdyskuntatalouden ja energiatalouden suhteen
- maakuntakaavan ohjaavuuden ja vaikuttavuuden lisääminen
- kaavan toteuttamisen edellyttämien toimenpiteiden ja toteuttajien määrittäminen

Kaava-alue

Uudenmaan maakuntakaavan uudistaminen koskee kaikkia Uudenmaan liiton 21 jäsenkuntaa: Hanko, Helsinki, Hyvinkää, Espoo, Inko, Järvenpää, Karjalohja, Karkkila, Kauniainen, Kerava, Kirkkonummi, Lohja, Mäntsälä, Nummi-Pusula, Nurmijärvi, Pornainen, Raasepori, Siuntio, Tuusula, Vantaa ja Vihti.

Lähtökohdat

Maakuntakaavan uudistamisen keskeisen lähtökohdan muodostavat Uudenmaan vahvistettu maakuntakaava, maakuntavaltuuston hyväksymä Uudenmaan 1. vaihemaakuntakaava sekä valmisteilla oleva maakuntasuunnitelma. Maakuntakaavan laadintaa ohjaavat maankäyttö- ja rakennuslaki sekä sen mukaiset valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT). Voimassa olevat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat vuodelta 2000. Valtioneuvosto on hyväksynyt tarkistettut valtakunnalliset alueidenkäyttö tavoitteet, jotka tulevat voimaan 1.3.2009.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet koskevat toimivaa aluerakennetta, eheytyvää yhdyskuntarakennetta ja elinympäristön laatua, kulttuuri- ja luonnonperintöä, virkistyskäyttöä ja luonnonvaroja, toimivia yhteysverkostoja ja energiahuoltoa sekä Helsingin seudun erityiskysymyksiä. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkistuksessa on korostettu ilmastonmuutoksen hillinnän ja ilmastonmuutokseen sopeutumisen haasteita alueidenkäytölle. Myös Helsingin seutua koskevia erityistavoitteita on tarkistuksessa muutettu merkittävästi. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet otetaan suunnittelussa huomioon ja varmistetaan, että kaavan ratkaisut edistävät niitä.

Kaavatyön keskeiset lähtökohdat

- Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet
- Uudenmaan maakuntakaavan vahvistamispäätös ja päätöksen sisältämät jatkosuunnitteluohjeet
- Uudenmaan 1. vaihemaakuntakaavasta ja siitä saatu palaute
- Uudenmaan maakuntasuunnitelma 2033 (valmisteilla)
- Uttamaata koskevat liikennejärjestelmäsuunnitelmat
- Ratavyöhykkeiden kehityssuunnitelmat ja Metropolialueen kestävä aluerakenne - hankkeen tulokset (METKA)
- Uudenmaan liiton kehityskuva ja erilaiset kaupunkiseutusuunnitelmat sekä visiot

Olemassa olevan aineiston lisäksi hyödynnetään maakuntakaavan uudistamisen kanssa samanaikaisesti tehtäviä suunnitelmia ja selvityksiä. Erityisen tärkeää on, että maakuntakaavan uudistamistyötä tehdään vuorovaikutuksessa Helsingin seudun 14 kunnan alueelle samanaikaisesti tehtävän Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelman (HLJ 2011) kanssa.

Tietopohja ja laadittavat selvitykset

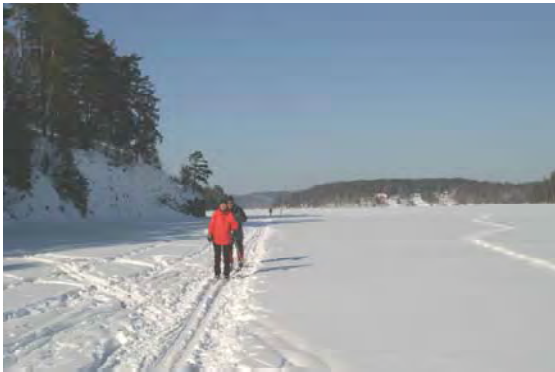
Aiempiä maakuntakaavoja laadittaessa on kerätty runsaasti perustietoa kuntien kaavoituksesta, luonnonoloista, ympäristön tilasta yms. Näitä voidaan hyödyntää myös maakuntakaavan uudistamisessa. Näiden tietojen ajantasaisuus tarkistetaan ja tietopohjaa täydennetään. Lisäksi tarkastellaan valtakunnallisesti tai maakunnallisesti ja seudullisesti merkittäviä teemoja erilliselvelyksissä. Selvitysten avulla saadaan koottua tärkeää tietopohjaa kaavoitustyötä ja muuta päätöksentekoa varten. Maakuntakaavan uudistamisprosessin aikana päätetään, mitkä tutkittavista aihealueista on tarpeellista ottaa mukaan kaavaratkaisuun.

Kaavatyötä varten tehdään selvityksiä ainakin seuraavista aihealueista:

Kaupan palvelurakenne

Kaupan alalla on tapahtunut merkittäviä maankäyttöön vaikuttavia muutoksia aiemman Uudenmaan maakuntakaavakäsittelyn jälkeen. Uudenmaan kaupan palveluverkon selvityksen tavoitteena on selvittää alueen kuntien vähittäiskaupan nykytila, kehitysnäkymät ja tarpeet sekä kaupan palveluverkon kokonaisuus osana toimivaa ja kestävästä alue- ja yhdyskuntarakennetta.

Virkistysalueet, viheryhteystarpeet ja luontokohteet

Maankäytön muutokset ja rakentamisen lisääntyminen edellyttävät, että tarkastellaan vastaavatko voimassa olevan maakuntakaavan virkistys- ja viheryhteystarvemerkinnät sekä luontokohteet nykytilannetta ja tulevaisuuden tarpeita.

Kulttuuri-, maisema-alueet ja maatalousalueet

Ympäristöministeriön maakuntakaava-päätöksessään antamien ohjeiden mukaisesti on jatkosuunnittelussa tarkasteltava edelleen maakunnallisesti ja seudullisesti merkittäviä kulttuuriympäristöjä ja maisema-alueita. Samassa yhteydessä selvitetään myös tuotannollisesti hyvät maatalousalueet.

Energiavarojen kartoitus ja energiaverkkojen ajantasaistaminen

Selvitetään mikä on tuulivoiman, turvevarantojen tai muiden luonnonvarojen maakunnallinen merkitys energiantuotannossa. Yhdessä sidosryhmien kanssa tarkastellaan mahdollisuuksia täydentää Uudenmaan maakuntakaavan ja 1. vaihemaakuntakaavan energiansiirtoverkkoa, jotta se vastaisi nykyisiä ja tulevia tarpeita.

Logistiikka

Uudenmaan 1. vaihemaakuntakaavatyön yhteydessä tehtiin päätös jättää logistiikkakysymysten käsittely tälle kaavakierrokselle. Vuosaaren sataman käyttöönotto on oleellisesti muuttanut maakunnan tavarakuljetusten virtoja ja parantanut maakunnan logistisia kehittämisedellytyksiä.

Helsingin lentokentän sijainti (Malmi) ja Helsinki-Vantaan lentoaseman lentomelu

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet edellyttävät, että alueidenkäytön suunnittelussa osoitetaan sijaintipaikka Helsingin lentokentälle (mm. Malmin lentokentän toimintoja varten). Käynnistyneessä ylimaakunnallisessa selvityksessä on alueena mukana myös Uudenmaan maakunta. Helsinki-Vantaan lentoaseman osalta selvitetään onko tarpeen tarkistaa maakuntakaavassa osoitettuja lentomelumerkintöjä.

Tulvavaara-alueet ja tulvariskien ehkäiseminen

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet velvoittavat ottamaan alueidenkäytössä ilmastonmuutoksen huomioon myös sopeutumisen kannalta. Tarkastellaan onko Uudellamaalla tarvetta käsitellä tulvavaara-alueita ja tulviin liittyvien riskien ehkäisemistä maakuntakaavassa.

Muut selvitykset

Maakuntakaavan uudistamistyön aikana käynnistetään tarpeen mukaan myös muita selvityksiä.

Maankäytön, liikenteen ja mitoituksen vaihtoehdot

Maakuntakaavan uudistamiseen sisältyvä aluerakenteen pitkän aikavälin vaihtoehtotarkastelu tehdään laatimalla rakennemalleja, joissa esitetään maankäytön, liikenteen ja mitoituksen vaihtoehtoja. Rakennemallivaiheessa otetaan huomioon myös Uudenmaan maakunnan ja naapurimaakuntien aluerakenteiden yhteensovittaminen. Rakennemallien väestö- ja työpaikkatavoitteet perustuvat valmisteilla olevaan Maakuntasuunnitelma 2033:een. Rakennemallivaiheessa ei päätetä kuntakohtaisia mitoitustavoitteita. Työssä otetaan huomioon myös ajoitus tarkastelemalla uusien alueiden ja rakenteen toteuttamista vaiheittain.

Rakennemallien vaikutusarvioinnissa selvitetään mm. syntyvät yhdyskuntataloudelliset kustannukset, liikenteelliset vaikutukset, energian kulutus ja päästöt. Lisäksi selvitetään rakennemallien toteuttamisen edellyttämät toimenpiteet. Varsinaisen kaavatyön pohjaksi valitaan vaikutusten arvioinnin ja saadun palautteen perusteella yksi malleista tai useamman rakennemallin yhdistelmä.

Maakuntakaavan uudistamisen päävaiheet

Aloitusvaihe

- Osallistumis- ja arviointisuunnitelman laatiminen (MRL 63 §)
- Kaavan vireille tulosta ilmoittaminen (MRL 63 §)
- Nykytilanteen kartoitus
  - selvitystarpeiden arviointi
  - olevien selvitysten hyödyntäminen
  - uusien selvitystöiden käynnistäminen
- Ensimmäinen viranomaisneuvottelu (MRL 66 §, ja MRA 11 §)

Tavoitevaihe

- Kaavan linjaukset ja tavoitteet ottaen huomioon tarkistettut valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet, vuoropuhelu osallisten kanssa
- Vaihtoehtoisten rakennemallien pääperiaatteet

Valmisteluvaihe

- Selvitysten laatiminen ja hyödyntäminen
- Rakennemallien laatiminen ja yhteen sovittaminen maakunnan liikennejärjestelmäsuunnittelun kanssa
- Alustavat rakennemallit
- Rakennemallien vaikutusten arviointi
- Valmisteluaineiston nähtäville asettaminen (MRL 62 § ja MRA 30 §)

Ehdotusvaihe

- Saadun palautteen ja mahdollisten lisäselvitysten perusteella laaditaan ehdotus
- Vaikutusten arviointia tarkennetaan
- Kaavaehdotus asetetaan nähtäville (MRL 65 §)
- Jos kaavaehdotusta muutetaan olennaisesti asetetaan se uudelleen nähtäville

Hyväksymisvaihe

- Käsitellään ehdotuksesta annetut muistutukset ja lausunnot
- Toinen viranomaisneuvottelu (MRA 11 §)
- Tehdään tarpeelliset (ei olennaiset) muutokset kaavaehdotukseen
- Kaava hyväksytään maakuntavaltuustossa ja saatetaan ympäristöministeriöön vahvistettavaksi (MRL 31 §)

Vahvistamisvaihe

- Mahdollisuus valittaa ympäristöministeriöön
- Vahvistamispäätös (MRL 31 §)

3. Osallisuus

Osalliset

Kaavan valmisteluun toivotaan osallistuvan kaikkien, jotka haluavat olla kehittämässä maakuntaa ja haluavat vaikuttaa itseensä kiinnostaviin asioihin maakuntakaavassa. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma on julkisesti nähtävillä ja siitä voivat osalliset antaa palautetta. Vuorovaikutuksen kautta on mahdollisuus vahvistaa yhteisiä päämääriä sekä lisätä yhteistyötä ja sitoutuneisuutta päämäärien toteuttamiseen. Maankäyttö- ja rakennuslain 62 §:ssä on mainittu ne tahot, jotka ovat osallisia maakuntakaavatyössä.

Osalliset (MRL 62 §)

Maanomistajat ja kaikki ne, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa vaikuttaa

- maanomistajat sekä maanomistajia edustavat järjestöt
- asukkaat ja heitä edustavat yhteisöt ja järjestöt
- alueella työssäkäyvät
- yritykset ja elinkeinon harjoittajat

Viranomaiset

- Uudenmaan liiton kunnat
- naapuriliitot ja -kunnat
- valtion keskus- ja aluehallinnon viranomaiset

Yhteisöt ja yritykset

- valtakunnalliset edunvalvontajärjestöt
- valtakunnalliset, maakunnalliset tai alueellisella tasolla toimivat yhteisöt
- erityistehtäviä hoitavat yhteisöt ja yritykset

Myös kaikilla muillakin kiinnostuneilla on mahdollisuus osallistua.

Maakuntakaavaa koskevat päätökset tekee maakuntahallitus ja kaavan hyväksyy maakuntavaltuusto. Maakuntakaavan uudistusta valmistellaan tiiviissä yhteistyössä toimiston ja päätöksentekijöiden kanssa. Maakuntahallitus nimeää keskuudestaan ohjaustoimikunnan, joka perehtyy kaavan aihealueisiin ja ohjaa osaltaan käytännön työskentelyä Uudenmaan liitossa. Maakuntavaltuustolle ja –hallitukselle järjestetään kaavaprosessin aikana työseminaareja, joissa valtuutetut ja hallituksen jäsenet linjaavat kaavan sisältöä ja valmisteluprosessia.

Osallistumismenettelyt ja vuorovaikutus

Osallistumismenettelyillä luodaan edellytykset sille, että kaavan sisällöstä, vaikutuksista ja muista keskeisistä kysymyksistä keskustellaan kaikissa vaiheissa kaikkien niiden osallisten kanssa, joita asiat koskevat. Osallistumismenettelyistä ja tiedottamisesta on säädetty maankäyttö- ja rakennuslaissa (MRL 63 §, 65 §).

Maakuntakaavan uudistamisesta ja sen osallisuusmenettelyistä ja -mahdollisuuksista tiedotetaan avoimesti koko kaavaprosessin ajan. Tärkeimpiä osallisuusmenettelyjä ovat lakisääteiset nähtävillä olot, viranomais- ja sidosryhmäneuvottelut, esittelytilaisuudet ja -seminaarit sekä vapaamuotoinen keskustelu kaavan valmistelijoiden kanssa.

Osallisilla on mahdollisuus vaikuttaa kaavan eri vaiheissa. Näistä kolme tärkeintä vaihetta ovat: aloitusvaiheen vireilletulo, valmisteluaineiston nähtävilläolo ja kaavaehdotuksen nähtävilläolo.

Nähtäville asettaminen

Kaavan vireille tulosta sekä valmisteluaineiston ja kaavaehdotuksen nähtävilläolosta kuulutetaan kuntien virallisilla ilmoitustauluilla sekä ilmoituslehdissä. Asiakirjat toimitetaan nähtäville myös Uudenmaan liiton jäsenkuntien virallisille ilmoitustauluille. Lisäksi aineistot ovat nähtävillä tutustumista ja kommentointia varten Uudenmaan liiton toimistossa (Aleksanterinkatu 48 A, 7.kerros) ja Uudenmaan liiton verkkosivuilla.

Nähtävilläoloaika on kuukausi (30 päivää). Osallisilla on nähtävilläolon aikana mahdollisuus valmisteluvaiheessa esittää kirjalliset mielipiteensä valmisteluaineistosta ja kaavaehdotusvaiheessa jättää muistutus. Nämä on toimitettava Uudenmaan liitolle ennen nähtävilläoloajan päättymistä. Viralliset lausunnot pyydetään kunnilta, kaavaprosessin kannalta tärkeimmiltä toimijoilta ja yhteisöiltä sekä kaikilta viranomaisilta, joiden toimialaa kaavassa käsitellään. Myös muilla tahoilla on mahdollisuus palautteenantoon. Osallisten kirjalliset mielipiteet ja lausunnot edistävät kaavan valmistelua kohti ehdotusvaihetta. Ehdotusvaiheen muistutuksiin ja lausuntoihin annetaan kirjallinen vastine.

Jos kaavaehdotusta olennaisesti muutetaan sen jälkeen, kun se on asetettu julkisesti nähtäville, se asetetaan uudelleen nähtäville.

Viranomais- ja sidosryhmäyhteistyö

Maakuntakaavan laatimisen eräänä lähtökohdaksi on eri viranomaisten suunnitelmien huomioon ottaminen ja yhteensovittaminen. Kuntien ja muiden keskeisten viranomaistahojen kanssa käydään neuvotteluja maakuntakaavan tarkistuksen lähtökohdista, tavoitteista, sisällöstä ja ratkaisuvaihtoehdoista koko kaavaprosessin ajan.

Kaavaprosessin aikana järjestetään vähintään kaksi lakisääteistä viranomaisneuvottelua (MRL 66 §, MRA 11 §) ympäristöministeriön ja Uudenmaan liiton kesken. Neuvotteluihin kutsutaan lisäksi Uudenmaan ympäristökeskus ja ne viranomaiset, joiden toimialaa asia saattaa koskea. Neuvotteluista laaditaan muistiot, joista ilmenevät keskeiset esillä olleet asiat ja kannanotot.

Ensimmäinen viranomaisneuvottelu järjestetään, kun osallistumis- ja arviointisuunnitelman luonnos ja alustava työohjelma ovat käytettävissä. Toinen viranomaisneuvottelu järjestetään, kun kaavaehdotus on ollut julkisesti nähtävänä ja sitä koskevat mielipiteet ja lausunnot on saatu. Lisäksi järjestetään muita neuvotteluita tarpeen mukaan.

Jotta osallisten asiantuntemus saataisiin mahdollisimman hyvin maakuntakaavan tarkistustyössä hyödynnettyä, perustetaan työn tueksi asiantuntijatyöryhmiä ohjaamaan kaavaan liittyviä selvityksiä. Myös olemassa olevia ja säännöllisesti kokoontuvia yhteistyöryhmiä tullaan hyödyntämään kaavatyön aikana. Uudenmaan liiton jäsenkuntien viranhaltijoista koottuja ryhmiä ovat mm. suunnittelijaryhmä (kuntien kaavoittajat), liikenneryhmä ja ympäristöryhmä. Näiden kautta saadaan käytännönläheinen ja ajankohtainen kunta- ja asiantuntijanäkökulma mukaan. Lisäksi tarvittaessa perustetaan myös muita yhteistyöryhmiä.

Esittelytilaisuudet ja seminaarit

Kaavaprosessin aikana järjestetään eri kohderyhmille suunnattuja seminaareja ja keskustelutilaisuuksia. Esittelytilaisuuksia järjestetään myös seutukunnittain ja ne ovat avoimia kaikille osallisille. Tilaisuuksien ajankohdasta ja paikasta ilmoitetaan valmisteluaineiston ja kaavaehdotuksen nähtäville asettamisen yhteydessä. Myös maakuntavaltuustolle ja –hallitukselle järjestetään seminaareja kaavaprosessin aikana.

Viestintä

Kuntalaiset saavat tietoa kaavoituksesta ja kaavoituksen etenemisestä lehdistöstä, Uudenmaan liiton verkkosivuilta (www.uudenmaanliitto.fi) sekä kaavatyön aikana järjestetyistä tilaisuuksista. Maakuntakaavan uudistamistyön etenemistä voi seurata myös prosessin aikana ilmestyvistä maakuntakaavatiedotteista. Lisäksi sähköisiä tiedotteita julkaistaan aina, kun kaavaprosessissa tapahtuu jotain osallisten kannalta merkittävää.

Osalliset voivat olla yhteydessä myös suoraan kaavan valmistelijoihin. Parhaiten tämä käy sähköpostilla tai puhelimitse. Asiantuntijoiden yhteystiedot löytyvät viimeiseltä sivulta.

4. Vaikutusten arviointi

Vaikutusalue

Kaavan vaikutusalueeseen kuuluvat kaava-alueen kaikki 21 kuntaa. Kaavaratkaisu aiheuttaa todennäköisesti vaikutuksia myös maakunnan ulkopuolella. Vaikutukset ulottuvat kaava-alueeseen rajoittuvien Varsinais-Suomen, Kanta-Hämeen, Päijät-Hämeen ja Itä-Uudenmaan maakuntiin ja niiden jäsenkuntien alueille. Valtakunnallisia vaikutuksia voidaan olettaa syntyvän mm. kaava-alueen kasvuedellytysten turvaamisen ja valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden soveltamisen kautta.

Vaikutuksen merkittävyys ja vaikutusalueen raja vaihtelevat kaavassa käsiteltävien toimintojen ja maankäyttömuotojen mukaan. Vaikutusalueet ovat hallinnollisia, toiminnallisia ja luonnonmaantieteellisiä. Hallinnollisia rajoja synnyttävät mm. kunta- ja maakuntajako. Toiminnallisuus liittyy erityisesti liikenne- ja energiaverkostoihin. Yksi tällainen vaikutusalue on Helsingin seudun työssäkäyntialue, joka on huomattavasti kaava-aluetta laajempi. Luonnonmaantieteellisistä vaikutusalueista ovat keskeisiä valuma-alueet ja ekologinen verkosto. Alueet, joille olennaisia vaikutuksia syntyy, tarkentuvat kaavatyön aikana arviointityön edetessä ja mm. osallisten kuulemisen ja tehtävien selvitysten seurauksena.

Selvitettävät vaikutukset ja vaikutuksen arvioinnin menetelmät

Vaikutusten arviointi on keskeinen osa kaavan laadintaprosessia ja vuorovaikutteista suunnittelua. Vaikutusten arvioinnista kaavaa laadittaessa on säädetty maankäyttö- ja rakennuslaissa (MRL) ja -asetuksessa (MRA). Arvioinnin tehtävänä on tuottaa suunnittelijoille, osallisille sekä päättäjille tietoja kaavan toteuttamisen vaikutuksista, niiden merkittävydestä sekä haitallisten vaikutusten lieventämismahdollisuuksista. Vaikutusten arviointi tukee vaihtoehtojen laadintaa, kaavaratkaisun valintaa ja eri vaiheissa tapahtuvaa päätöksentekoa.

Vaikutusten arviointi suoritetaan sillä tasolla ja tarkkuudella kuin maakuntakaava yleispiirteisenä kaavana edellyttää. Kaavaa laadittaessa selvitetään kaavan toteuttamisen välittömät ja välilliset vaikutukset sekä arvioidaan niiden merkittävyys. MRA 1 §:n mukaan on selvitysten annettava riittävät tiedot kaavan toteuttamisen merkittävistä välillisistä ja välittömistä vaikutuksista:

- ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön;
- maa- ja kallioperään, veteen, ilmaan ja ilmastoon;
- kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin;
- alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, yhdyskunta- ja energiatalouteen sekä liikenteeseen;
- kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön.

MRA 10 §:n mukaisesti kaavaselostuksessa esitetään yhteenveto kaavan vaikutusten arvioimiseksi suoritetusta selvityksistä ja todetuista merkittävistä vaikutuksista.

Arvioinnissa otetaan huomioon eri väestöryhmät, jotka muodostuvat iän, sukupuolen, asuinpaikan tai muiden vastaavien tekijöiden perusteella. Arvioinnissa kiinnitetään myös huomiota MRL 28 §:n edellyttämällä tavalla siihen, ettei maanomistajille tai

muille oikeuden haltijoille aiheudu kohtuutonta haittaa.

Arviointi on mukana kaavan kaikissa laadintavaiheissa ja se toteutetaan kussakin vaiheessa vaiheen edellyttämin menetelmin. Tavoitteena on tuottaa arviointitietoa mahdollisimman ajantasaisesti kunkin kaavavaiheen käyttöön.

Vaikutusten arvioinnit tapahtuvat sekä liiton omana työnä että ostopalveluina. Työt tehdään sekä erillisinä arviointikokonaisuuksina että osioina aihe- tai aluekohtaisten selvitysten yhteydessä. Arviointien käytännön suunnittelussa ja toteutuksessa liitto on yhteistyössä mm. alueellisten ympäristökeskusten ja kuntien kanssa. Tarvittaessa perustetaan erillinen arviointityötä ohjaava asiantuntijatyöryhmä. Arvioinnissa käytetään soveltuvin osin hyväksi aikaisempia arviointiselvityksiä, joita on tehty mm. kuntakaavoitukseen, maakuntakaavaan, 1. vaihemaakuntakaavaan ja YVA-lain mukaisiin hankkeisiin liittyen.

Jo aihekohtaisten selvitysten yhteydessä muodostetaan tarvittaessa vaihtoehtoja ja arvioidaan niiden vaikutuksia, jotta vaihtoehtojen kesken voidaan tehdä vaikutusvertailuja. Myös kaavalle asetettujen tavoitteiden vaikutukset ja niiden toteutuminen arvioidaan. Erityisen tärkeää on vaikutusten arviointi kaavatyön keskeisenä lähtökohtana olevan aluerakenteen vaihtoehtojen tarkastelun yhteydessä. Näiden rakennemallin osalta arvioidaan mm. ekotehokkuutta, yhdyskuntataloudellisia ja liikenteellisiä vaikutuksia.

Aluerakenteen vaihtoehtojen ja kaavaratkaisun kokonaisvaikutuksia arvioidaan suhteessa valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin. Kokonaisvaikutusten arvioinnissa tarkastellaan koko vaikutusalueetta, kaavaa ja sen eri tekijöitä kokonaisuutena. Samalla arvioidaan vaikutuksia myös voimassa olevaan maakuntakaavaan, valtuuston hyväksymään vaihemaakuntakaavaan sekä muihin maakunnallisiin tavoitteisiin ja ohjelmiin. Erityisesti arvioidaan kaavaratkaisun suhdetta maakuntasuunnitelmaan.

Kokonaisvaikutusten lisäksi vaikutukset arvioidaan kaavamerkintäkohtaisesti. Ilmastonmuutoksen hillintään ja ilmastonmuutokseen sopeutumiseen liittyviä vaikutuksia käsitellään läpileikkaavana näkökulmana.

Kaavaselostuksessa esitetään kaavaratkaisun vaikutukset:

- alueiden käyttöön ja yhdyskuntarakenteeseen
- liikenteeseen ja yhdyskuntahuoltoon
- luontoon, maisemaan, ympäristöön ja kulttuuriperintöön
- talouteen ja elinkeinoihin
- asukkaisiin, elinoloihin ja yhteisöihin

Vaikutukset Natura 2000-verkoston arvioidaan aluekohtaisesti ja varaudutaan tarvittaessa vaikutusten selvittämiseen luonnonsuojelulain 65 §:n edellyttämällä tarkkuudella. Lisäksi varaudutaan vaikutusten arviointiselvityksiin myös mahdollisten muiden erityistarkastelua vaativien aihealueiden osalta.

Arviointitulokset saatetaan avoimesti osallisten, viranomaisten ja päättäjien tietoon ja edelleen arvioitaviksi. Tuloksiin voi tutustua osana kaavamateriaalia, jota tuotetaan kirjallisena ja sähköisessä muodossa. Arvioinnin tehtävä on antaa prosessiin osallistuville monipuolista, objektiivista ja myös kriittistä tietoa.

5. Aikataulu

	2009	2010	2011	2012	2013
Aloitusvaihe	■				
Osallistumis ja arviointisuunnitelma (OAS)	■				
Vireilletulosta ilmoittaminen	■				
1. viranomaisneuvottelu	■				
Tavoitevaihe	■				
Nykytila, lähtökohdat ja tavoitteet	■				
Valmisteluvaihe	■	■			
Selvitykset ja rakennemallit	■	■			
Valmisteluaineisto nähtävillä (mielipiteet ja lausunnot)		■			
Ehdotusvaihe		■	■	■	
Vastineet lausunnoista ja mielipiteistä		■	■		
Ehdotuksen laatiminen		■	■		
Nähtävillääolo (muistutukset ja lausunnot)			■		
Mahdollinen ehdotuksen tarkistaminen			■		
Tarvittaessa toinen nähtävillääolo (muistutukset ja lausunnot)				■	
Hyväksymisvaihe				■	
Kaavan viimeistely				■	
2. viranomaisneuvottelu				■	
Hyväksyminen				■	
Vahvistaminen					■
Vahvistamispäätös					■
Osallisuus	xx	xx	xx	xx	xx
Vaikutusten arviointi	■	■	■	■	

Osallisilla on mahdollisuus jatkuvaan palautteenantoon. xx-merkinnällä on merkitty MRL:n mukaiset vaikutusmahdollisuudet.

Yhteystiedot

Alueidenkäytön vastuualue

Riitta Murto-Laitinen, johtaja, puh. (09) 4767 4317, 046 855 8551

Pekka Normo, kaavoituspäällikkö, puh. (09) 4767 4355, 044 353 3015
Kaavan kokonaisvastuu

Hannele Selin, ympäristösuunnittelija, puh. (09) 4767 4380, 040 8273 592
Osallisuus

Uudenmaan liitto
Aleksanterinkatu 48 A
00100 HELSINKI

puh. (09) 4767 411
fax (09) 4767 4300

Uudenmaan liittoon osoitetut sähköpostit osoitteella:

toimisto@uudenmaanliitto.fi
maakuntakaava@uudenmaanliitto.fi

Suoraan tietylle henkilölle osoitetut viestit, sähköpostiosoitteet ovat muodossa:
etunimi.sukunimi@uudenmaanliitto.fi

Uudenmaan liiton kotisivut löytyvät osoitteesta:

www.uudenmaanliitto.fi

Maakuntakaavoituksen omat sivut löytyvät osoitteesta:

www.uudenmaanliitto.fi/maakuntakaava

Uudenmaan liitto | Nylands förbund

Aleksanterinkatu 48 A | 00100 Helsinki
Alexandersgatan 48 A | 00100 Helsingfors
puh. | tfn +358 (0)9 4767 411 | fax +358 (0)9 4767 4300
toimisto@uudenmaanliitto.fi | www.uudenmaanliitto.fi